

Rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand

P/a Gemeente Barneveld
Postbus 63
3770 AB Barneveld
Tel: 14 0342

Gemeenteraad van Bunschoten
Postbus 200
3750 GE BUNSCHOTEN-SPAKENBURG

Barneveld, 15 november 2018

Ons kenmerk: **verzonden op:** per e-mail op 15 nov 2018
Behandelend ambtenaar: I.M.T. Spoor
Doorkiesnummer: 0342 - 495 830 **e-mailadres:** i.spoor@barneveld.nl
Uw brief van: **met kenmerk:**
Bijlage(n): 2
Onderwerp: Resultaten rekenkameronderzoek BBS aan raad

Geachte gemeenteraad,

Graag biedt de rekenkamercommissie u het resultaat aan van het onderzoek naar de effectiviteit van de uitvoeringsorganisatie BBS (Baarn, Bunschoten, Soest). Dit onderzoek hebben we uitgevoerd in samenwerking met de rekenkamercommissies van Baarn en Soest. Het onderzoek heeft geleid tot twee rapporten. Deze zijn als bijlagen bij deze brief gevoegd. De rapporten zijn voor technische reactie voorgelegd aan de respondenten van BBS als ook van de gemeenten Baarn, Bunschoten en Soest. Relevante opmerkingen uit het technisch wederhoor zijn verwerkt in de rapporten. Vervolgens zijn de onderzoeksresultaten voorgelegd aan de drie colleges en BBS voor een bestuurlijke reactie. Deze reacties zijn integraal opgenomen aan het einde van de onderzoeksrapportage 'Doeltreffendheid uitvoering participatiewet door BBS' (zie bijlage). Op de reactie van uw college gaan wij bij het nawoord aan het eind van deze brief nader in.

Aanleiding voor het onderzoek

De gemeenten Baarn, Bunschoten en Soest hebben het verstrekken van uitkeringen en het verzorgen van re-integratie uitbesteed aan de uitvoeringsorganisatie BBS. BBS is een gemeenschappelijke regeling die wordt bestuurd door drie wethouders van de drie gemeenten.

Tot 2014 was BBS alleen verantwoordelijk voor het verstrekken van uitkeringen. In 2014 kwam daar de verantwoordelijkheid voor re-integratie bij. Sinds 2017 verzorgt BBS ook de zorgadministratie en het werkgeverschap van de sociaal teams van de drie gemeenten.

Met de eerste taakuitbreiding (2014) ging het personeel van Baarn en Bunschoten over naar Soest. In 2017 kwam iedereen in dienst bij BBS.

Met het verstrekken van uitkeringen en het verzorgen van re-integratie zijn aanzienlijke bedragen gemoeid. Ook heeft de uitvoering van dit beleid direct impact op de inwoners in de drie gemeenten die een uitkering ontvangen. In 2017 ging het in totaal om 1.321 inwoners van de drie gemeenten (zie onderstaande tabel).

Gemeente	Aantal inwoners 2017	Aantal uitkeringen 2017
Baarn	24.665	357
Bunschoten	21.186	171
Soest	45.435	793
Totaal	91.286	1.321

Verder hebben raadsleden uit de gemeente Soest en Baarn meerdere malen aangegeven meer inzicht in gemeenschappelijke regelingen te willen.¹ Voor de rekenkamercommissies van de drie gemeenten waren bovengenoemde punten aanleiding om te onderzoeken hoe BBS haar taken op het gebied van bijstand en re-integratie uitvoert².

Vraagstelling

In hoeverre voert uitvoeringsorganisatie BBS het beleid van de gemeenten Baarn, Bunschoten en Soest op het gebied van re-integratie en bijstand doeltreffend uit?

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden hebben de rekenkamercommissies een ervaren onderzoeksbureau ingehuurd. Dit bureau heeft onder andere onderzoek gedaan naar cijfers over de instroom en uitstroom. Daarnaast heeft het bureau ook een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder cliënten van BBS (zie bijlage).

Conclusies

Belangrijke conclusie uit het onderzoek is dat het aannemelijk is dat de uitvoering van bijstand en re-integratie door BBS doeltreffend is:

- BBS beperkt de onterechte instroom in de bijstand. De instroom in de bijstand is in de BBS-gemeenten laag in vergelijking met andere gemeenten. BBS slaagt erin om met haar uitvoeringsproces circa 40% van de uitkeringsaanvragen aan de poort tegen te houden
- BBS slaagt erin om veel aanvragers aan werk te helpen. De uitstroomcijfers laten zien dat veel klanten daadwerkelijk uitstromen naar werk.
- Uit gesprekken blijkt dat BBS daarnaast meer dan andere gemeenten investeert in doorstroom³. Cijfers over de doorstroom zijn echter nog niet beschikbaar. De dataverzameling bij BBS is daarop onvoldoende ingericht. In de toekomst zal deze informatie wel beschikbaar moeten komen.
- Uit het onderzoek is niet gebleken dat de uitvoering van de bijstandsverstrekking onvoldoende is. Het aantal bezwaren, boetes en maatregelen zijn gering.
- Uit het klanttevredenheidsonderzoek blijkt dat een ruime meerderheid van de klanten positief is over BBS. Gemiddeld geven zij een 7,4.

Wel zijn er kwetsbaarheden:

- De gemeenten hebben te weinig concrete doelen bepaald waaraan BBS moet bijdragen. Bij de (vooralsnog te late) opdrachtverstrekking van de gemeenten aan BBS valt op dat er weinig beleidsmatige keuzen worden gemaakt. Zo wordt de politieke vraag of BBS de middelen vooral moet inzetten op re-integratie van kansrijke bijstandsgerechtigden of op maatschappelijke participatie van mensen met een grote afstand tot arbeidsmarkt en maatschappij, in de praktijk door BBS beantwoord.
- Het sturingsmodel dat is ontstaan bij de inwerkingtreding van de nieuwe gemeenschappelijke regeling kent risico's. De bestuurders van BBS vervullen niet alleen de eigenaarsrol, maar zijn ook bestuurlijk verantwoordelijk voor de opdrachtgeversfunctie van de gemeente. De directeur van BBS speelt een belangrijke rol in zowel het beleidsoverleg als in het opdrachtgeversoverleg en het bedrijfsvoeringsoverleg. Als er spanningen ontstaan tussen de belangen van eigenaars en die van opdrachtgevers, kunnen zowel de directeur als de bestuurders in een spagaat terechtkomen.

¹ Dit blijkt onder meer uit het onderzoek naar Gemeenschappelijke Regelingen dat de rekenkamercommissies van zowel Soest als Baarn recent uit hebben laten voeren.

² De klokkenluidersmelding en berichten over de cultuur bij BBS speelden geen rol bij de keuze voor dit onderzoek.

³ Doorstroom: stijging op de participatieladder, de treden van de ladder zijn een maatstaf voor de maatschappelijke participatie van cliënten.

- De ontwikkeling van adequate sturingsinformatie vraagt nog veel aandacht, hoewel met de aanschaf van bepaalde systemen een belangrijke stap is gezet.
- De organisatie is, gezien de korte periode dat BBS naast de bijstand ook de re-integratie uitvoert, nog in ontwikkeling.

Aanbevelingen

Op basis van het onderzoeksrapport heeft de rekenkamercommissie aanbevelingen geformuleerd. Deze zijn grotendeels gelijklopend voor alle drie gemeenten.

Aan de gemeenteraden

- stel vast of het beleid voor het sociaal domein voldoende richtinggevend is voor BBS, en geef het college, indien nodig, opdracht tot aanpassing;
- bepaal samen met het college van B&W hoe u over de voortgang van het behalen van de beleidsdoelen geïnformeerd wilt worden.

Aan de colleges van B&W

- overweeg om de rollen van eigenaar en opdrachtgever van BBS te scheiden;
- stel tijdig (gelijktijdig met de begroting) de jaarlijkse dienstverleningsovereenkomst op met BBS in lijn met het door de gemeenteraad vastgestelde beleid;
- volg de organisatieontwikkeling en professionaliseringsslag van BBS. Monitor of de benodigde middelen hiervoor beschikbaar zijn en ingezet worden;
- bepaal samen met BBS welke stuurinformatie periodiek ontvangen moet worden.
- geef opdracht aan BBS om te onderzoeken hoe de aanbevelingen uit het klanttevredenheidsonderzoek opgepakt kunnen worden.

Aan het bestuur van BBS

- ga door met het verder ontwikkelen en koppelen van de systemen, zodat adequate sturingsinformatie geleverd kan worden;
- investeer verder in de ontwikkeling naar een organisatie die aansluit bij de hierboven genoemde aanbevelingen.

Nawoord

Wij hebben de bestuurlijke reactie van uw college ontvangen en zijn verheugd dat ons onderzoek positief is ontvangen. Ten aanzien van de aanbeveling om de rollen van eigenaar en opdrachtgevers van BBS te scheiden begrijpen wij dat in de huidige dagelijkse praktijk de noodzaak niet gezien wordt. Het ging ons er ook niet zozeer om dat er onmiddellijk in de situatie wijziging gebracht zou worden, maar meer dat uw college zich ervan bewust is dat er spanningen kunnen ontstaan tussen de belangen van eigenaars en die van opdrachtgevers, zeker als zich problemen zouden gaan voordoen. Ten aanzien van het tijdig opstellen van de dienstverleningsovereenkomst achten wij het van belang dat deze opgesteld is voor het begin van het begrotingsjaar en dat hoeft wat ons betreft niet al in maart voorafgaand aan het begrotingsjaar te gebeuren.

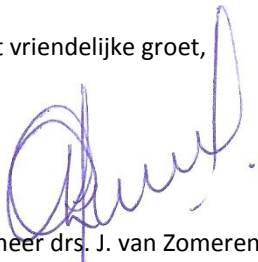
Advies aan gemeenteraad

De rekenkamercommissie beveelt de raad aan om in zijn besluit de conclusies vast te stellen en de aanbevelingen over te nemen. Wij vertrouwen erop dat de aanbevelingen bijdragen aan een nog doeltreffender uitvoering van het beleid op het gebied van re-integratie en bijstand en we hopen hiermee bij te dragen aan de participatie en zelfredzaamheid van de inwoners van Baarn, Bunschoten en Soest.

Tot slot

Wij danken allen die een bijdrage hebben geleverd aan de totstandkoming van dit rapport: onderzoeksbureau Policy Productions, de drie gemeenten, BBS, twee van hun partners, de vele uitkeringsgerechtigden die de vragenlijsten invulden en de rekenkamercommissies van Baarn en Soest.

Met vriendelijke groet,

De heer drs. J. van Zomeren
Voorzitter rekenkamercommissie
Vallei en Veluwerand

Mevrouw ir. I.M.T. Spoor
Secretaris/onderzoeker rekenkamercommissie
Vallei en Veluwerand

Bijlagen: Onderzoeksrapportage 'Doeltreffendheid uitvoering participatiewet door BBS'
 Onderzoeksrapportage 'Klanttevredenheidsonderzoek BBS'